

Antanas Vienuolis - Legendos. Apsakymai. Apysaka

UŽKEIKTIEJI VIENUOLIAI

Gruzinių liaudies motyvais

Niekados dar Gruzijos nebuvo ištikusi tokia didelė nelaimė, o gruzinai taip nusilpę, kaip tais sunkiaisiais laikais. Buvo tai visų baisiausiaji gadynė iš visos gan nelinksmos Gruzijos istorijos. Ir jei Gruzija nežuvo tada, tai, pasak senelių ir žmonių dainų, tik buvusi tokia dievo valia.

Nesuskubo dar gruzinai išvyti iš savo šalies turkų ir šiaurės kalnėnų, kai iš pietų įsibrovė su didele kariuomene pats Persijos padišachas ir, keliose kautynėse nuveikęs gruzinus, artinos į Gruzijos sostines Mcchetą ir Tbilisį. Turkai ir šiaurės kalnėnai, išgirdę apie gruzinių kariuomenės žlugimą, grįžo atgal ir vėl ėmė plėsti ir deginti šalį.

Tikėtis iš kur nors pagalbos gruzinai negalėjo. Visi jų kaimynai buvo musulmonai, didžiausi gruzinių krikščionių priešai. Beliko tik atsiduoti dievo globai ir nugalėti priešą arba mirti kovos lauke. O gruzinai anais laikais tam tik ir gimdavo.

Kiekvienas vyras, kuris tik sugebėdavo valdyti kardą, palikęs namus ir nenudirbtus laukus, eidavo, pasiėmęs ginklus, ant priešo, o moterys, vaikai ir seneliai slėpdavosi neįeinamųjų miškų tankmėse ir stačių kalnų urvuose. Dienomis tada Gruzija būdavo panaši į tyrumas, o naktimis šen bei ten tviskėdavo ir gesdavo kruvini gaisrų atspindžiai, mirgėdami įvairiomis spalvomis snieguotose kalnų viršūnėse.

Netrukus pasirodė ties Tbilisiu pirmieji padišacho kareivių būriai, o rytojaus dieną atvyko ir pats valdovas su visa savo kariuomene. Kaip audra užpuolė persai nesuskubusias susirikiuoti gruzinių eiles ir pirmąsias jų klote išklojo, bet kitos jėgos dar visą dieną grūmėsi su daug kartų didesne persų galybe ir tik vakarop, galutinai suardytos ir nugalėtos, pasitraukė ir užsidarė Mcchete ir Tbilisio tvirtovėje Metechė. Ištįsą naktį be perstojo daužė įnirtę persai tvirtovių sienas, veržėsi į vidų, šimtais lipo ant sienų ir šimtais lavonų krito atgal. Tik anksti rytą buvo paimtas Mcchetas, o dienovidį griuvo ir Tbilisio tvirtovė Metechas, kur buvo užsidarę patys narsieji kariai su savo kunigaikščiais. Nors tvirtovės sienos griuvo, tačiau išlikusieji gruzinai nutarė gyvi nepasiduoti ir, susispietę didžiajame Metecho bokšte, guldė šimtus persų. Kiek tik jų įsiverždavo į vidų, tiek išmesdavo gruzinai lavonų, kad būtų erčiau grumtis ankštuose bokšto tarpiniuose.

Per visą grumtynių laiką padišachas, didelės minios mažesniųjų chanų ir bekų apsuptas, stovėjo ant Mta Cmindos kalno ir nekantriai laukė persų laimėjimo. Bet saulė leidos vis žemyn ir žemyn, o ant Metecho vis dar tebeplevėsavo Gruzijos vėliava. Tada įtūžęs padišachas nusiuntė kelis bekus pranešti vyriausiajam kariuomenės vadui, kad jei iki saulei nusileidžiant nesuplevėsuosianti ant Metecho bokšto musulmonų pranašo vėliava, tai jis liepsiąs savo tarnams išrėžti jam iš nugaros diržą. Bet ir tai negelbėjo.

Juo pikčiau veržėsi persai į bokštą, juo karščiau juos atgal stūmė gruzinai. Prieš saulei nusileidžiant vyriausiasis persų kariuomenės vadas, pamatęs, kad bokšto nepaimsiąs, šoko nuo Metecho sienų į putojančias Kuros bangas ir nusiskandino; o bokštas tik ryto metą buvo paimtas, kai pats padišachas ėmė kariuomenei vadovauti.

Nugalėjęs gruzinus ir užėmęs abi jų sostines, Mcchetą ir Tbilisį, padišachas iš pradžių iškilmingai padėkojo Alachui už krikščionių nugalėjimą, o paskui pasiskelbė visos Gruzijos valdovu ir, apsigyvenęs Metechė, vienas gruzinių cerkves griovė, kitas pavertė mečetėmis, kankino krikščionis ir varu vertė juos

musulmonais. Išlikusiems gruzinams ir miestų seniūnams paskelbė, kad jei jie per keturias dienas ir per keturias naktis nepristatysią jam dviejų maišų aukso, dešimties tūkstančių arklių ir tūkstančio skaisčiausių mergaičių, tai ten, kur pereisias jo arklys, šimtą metų žolė nebeaugianti.

Pristatyti dešimt tūkstančių arklių, nors vargiai, bet įstengė gruzinai, o apie tūkstantį skaisčiųjų mergaičių bei du maišus aukso ir svajoti negalėjo, nes ne tik visas skaisčias, bet ir bent kiek gražesnes mergaites buvo jau išrankioję turkai, lezginai ir kiti šiaurės kalnėnai; o auksą vieni gruzinai per ilgą kovos metų visai buvo išleidę, kiti slėpė jį kalnuose ir miškuose, ir tokiu trumpu laiku niekas jo pristatyti negalėjo.

* * *

Gruzijos kalnuotojoj šiaurėj, kur devynis mėnesius per metus žemė esti sniegu apklota, ant sunkiai prieinamos kalno viršūnės, Kazbeko papėdėje, stovėjo senas turtingas šventosios Ninos vienuolynas. Ne vieną kartą buvo kreipęsi gruzinai į šventosios Ninos vienuolius, ir ne vieną kartą gelbėjo brolija savo tėvynę nuo didelių nelaimių - čia pinigais, čia sumaningais patarimais. Ir šiuo žygiu gruzinai nutarė kuo veikiausiai kreiptis į savo gelbėtojus.

Bet tuo laiku sunku buvo juos pasiekti. Visi kalnai, per kuriuos ėjo į vienuolyną siauri takeliai, buvo dar apdengti gilių giliausio sniego, ir dažnai atsitikdavo, kad sniegynai užgriūdavo aūlus, užklodavo miškus, kelius. Nežiūrint to, atsirado keli narsuliai, gimę ir augę kalnuotojoj šiaurės Gruzijoje, kurie, pasiėmę raštus į šventosios Ninos vienuolius ir prisikrovę ant asilų maisto, šiltų drabužių, virvių ir kitų reikalingų laiptoti po kalnus daiktų, leidosi į netolimą, bet sunkią ir pavojingą kelionę. Didelė žmonių minia ir dvasininkai, palydėję juos iki snieguotųjų kalnų, meldamies pasiliko apačioj laukti jų laimingai pargrįžtant.

Dvi dienas ir dvi naktis lipo narsūs gruzinai į kalnus ir tik trečiąjį vidunaktį, privargę, nušalę, išalkę, nustoję pakeliui didžiosios dalies savo draugų ir gyvulių, kurie nukrito į bedugnes, pasiekė kalno viršūnę ir pasidūzgeno į vienuolyno vartus.

Neveikiai įsileido juos į vidų nusigandę vienuoliai, nes niekados dar šiuo metu nebuvo jų aplankęs nė vienas žmogus; dargi aršūs ingušai ir laipiootojai chevsurai niekados šiuo metu vienuolyno nepuldavo.

Ištisus devynis mėnesius vienuoliai būdavo atskirti nuo viso pasaulio. Užtat viduvasarį, kada aptirpdavo žemesniųjų kalnų sniegas ir nyslūgdavo ledynų upeliai, vienuolyną aplankydavo daugybė žmonių ir sunėsdavo daug pinigų ir maisto, kurio užtekdavo brolijai visiems metams. Per tuos tris mėnesius ne tik gruzinai vykdavo būriais ir visais takais į šventosios Ninos vienuolyną, bet lankydavo jį ir kitų krikščioniškųjų šalių žmonės: atkeliadavo net tolimosios Graikijos ir Balkanų gyventojai. Per tuos mėnesius dieną ir naktį skambėdavo vienuolyno varpai, degdavo žvakės ir būdavo laikomos pamaldos. Kaip trys dienos prabėgdavo tie trys mėnesiai, ir vienuoliai nepastebėdavo, kaip vėl ateidavo nuobodžiama.

Pirmajam sniegui kalnuose iškritus, visi maldininkai skubėdavo nusileisti nuo kalno žemyn, ir vieną dieną nebelikdavo vienuolyne nė vieno svetimo žmogaus. Išlydėję paskutiniuosius maldininkus, sueidavo visi vienuoliai į didįjį bokštą ir ten pasimeldę skaitydavo ir skirstydavo sunėštąsias dovanas bei auksą, o suskaitę ir sutvarkę, slėpdavo jas vienuolyno landynėse.

Nuobodžios būdavo vienuoliams žiemos. Kartu su žmonėmis išskrisdavo iš vienuolyno pastogių ir visi paukšteliai. Skrisdavo jie į pietuose visados žaliuojančius, mėlyno ūko aptrauktus klonius, kurie nuo vienuolyno kalno viršūnės buvo panašūs į jūras su daugybe iš vandens kyšančių uolų ir salų. Iš kitų trijų

šonų aplink vienuolyną stovėjo amžinai snieguoti kalnai su Kazbeku viduryje, tyravo mėlyni ledynai ir tartum milžinų rogių išvažinėti sniego laukai, tarp kurių tęsėsi giliai įsirėžusios tarpukalnės ir juodavo gilios bedugnės. Savaitėmis degdavo tada saulės spinduliuose tyras, amžinai baltas kalnų sniegas.

Ilgas valandas žiūrėdavo vienuoliai, grožėdavos stebuklinga gamta ir negalėdavo atsigėrėti jos skaistumu. Ypač mėgdavo jie gėrėtis sniego spingsėjimu saulei tekant, kada nubalusios kalnų viršūnės staiga, lyg ko susigėdusios ar didžiai pradžiugusios, pradėdavo rausti, besimaudydamos spindulių vilnyse, mirgėti visomis vaivorykštės spalvomis ir kloti ilgus šešėlius.

"Šventas, šventas viešpats dievas, dangaus ir žemės leidėjas..." - iškilmingai, apsalusia širdimi, giedodavo tada brolija, o pats vyriausias vienuolis laikydavo ištiesęs rankas viršum Gruzijos ir laimindavo nuo kalno visą šalį ir žmones. Vaidendavos tada vienuoliams, kad ir skaisčiosios kalnų viršūnės bei nebylės uolos, ir šniokščių kalnų upeliai pritaria jiems ir drauge garbina iškilniojo Kaukazo kūrėją.

Retkarčiais išeidavo brolija po kalnus pasivaikščioti. Išeidavo dvejetais, giedodami šventąsias giesmes, bet, paėjęję kiek tolėliau nuo vienuolyno ir radę tinkamą vietą, susikurdavo ugnį, kepdavo šašlikus, išsitraukdavo iš po skvernų odinius vyno maišukus ir imdavo linksmintis. Nežinia iš kur atsirasdavo ir sudundėdavo sazas, vienu metu pritardavo jam zurna, graudi čanura ir skardus diplipitas...

Štai išėjo iš vienuolių būrio vienas ir kraipydamasis ėmė šokti lezginką... Išėjo antras, dailiai pakėlė ant galvos dešiniąją ranką, nuleido žemyn akis ir, grakščiai mindamas kojomis, o kairiąją ranka plevėsuodamas nežinia iš kur paimta moteriška čadra, vilioja pirmąjį kaip juodakę gruzinaitė...

"Tra ta ta ta ta taa..." - verkia po kalnus graudi čanura, ir užkimusiu balsu pritaria jai zurna.

"Viens, du, trys; viens, du, trys..." - ploja delnais vienuoliai, pritardami sazo dundėjimui.

"Lalalaa... lalaa..." - spiegia diplipitas, tartum stengdamasis visus peršaukti.

Nebeiškėsdavo tada ir vyriausiasis vienuolis. Ir jo širdis imdavo tankiau plakti, senas kraujas gyslose virpėti; pakėlęs vyno taure, imdavo šokti ir jis. Dar smarkiau plodavo tada delnais visi vienuoliai, ir dar žiauriau spiegdavo diplipitas. Tada jau visus apimdavo pats smagumas: rėkaudavo, šūkaudavo, liedavo be pasigailėjimo vyną ir, vienas kito įsitvėrę, šokdavo...

Išbaidyti iš savo lizdų ir iškilę į padangę ereliai lyg stebėdamies raižydavo orą viršum besilinksminančių vienuolių; baikščios laukinės ožkos ir taurai būriais blaškydavos po ledynus, nesurasdami sau vietos...

Bet štai sugausdavo vienuolyno varpai. Vienu akimirksniu nutildavo muzika ir šūkavimai. Vienu metu sustodavo vienuoliai ir lankstydamiesi imdavo žegnotis ir melstis...

Vėl skambėdavo kalnuose šventosios vienuolių giesmės, ir vėl tvarkingai dvejetais grįždavo broliai į vienuolyną...

Bet daug daugiau būdavo nuobodžių dienų, dargi baugių, kai, iš visų pusių apsiausti debesų ir apnešti sniego, kelias savaites negalėdavo vienuoliai nė kojos per slenkstį iškelti. Kai įsitaisys, būdavo, siausti kalnuose pūga, kai ims pustyti nuo Kazbeko sniegą, nešioti tarpukalnėmis ir drabstyti ant vienuolyno sienų; kai ims, būdavo, kaukti ir švilpti aplinkui vėjas, kai ims ant Devdarako traškėti ledynas, tai... baugu tada būdavo, ir vaidendavos persigandusiai brolijai, kad iš visų pusių apsiautusios jų buveinę piktosios dvasios ir kad, sukdamos ir kaukdamos aplinkui, jos norinčios nuversti vienuolyną nuo kalno į bedugnes arba jį sniegu užnešti. Dienomis ir naktimis dejuodavo tada brolija, meldavos ir laukdavo, kada liausis siautusi pūga. Nebežinodavo tada jie, kuomet diena, kuomet naktis. Daug stebuklų ir neišaiškinamų atsitikimų tada patirdavo atskirtieji: tai varpai patys savaime imdavo skambėti, tai ant aukurų žvakės,

niekieno nedegamos, užsižiebavo, tai už langų vėlės žmogaus balsu imdavo prašyti vienuolius maldų ir plėstis į vidų... Melsdavosi tada brolija, pasninkaudavo ir ilgas valandas gulėdavo kryžiumi ant žemės. Ne vienas vienuolis tada atsimindavo savo gimtinę ramiuose Gruzijos kloniuose, kur niekad nebūdavo nei sniego, nei tokių baisių pūgų; atsimindavo linksmas jaunatvės dienas, gražias kitados mylėtas mergeles... Ne vienas tada pasigailėdavo pasižadėjęs dievui tarnauti šiame vienuolyne ir išsižadėjęs visų šio pasaulio malonumų...

Bet pūga praeidavo, o atkutę vienuoliai turėdavo daug darbo, kol atkasdavo nuo vienuolyno sienų sniegą, kol pasitaisydavo sudraskytus stogus, išvartytus kryžius...

* * *

Jau buvo geras vidunaktis, kai vienuoliai, įvairiais klausimais ir mėginimais pažinę tikruosius gruzinų pasiuntinius, įsileido juos į vidų. Pasiuntiniai, gavę iš vyriausiojo vienuolio palaiminimą, tuoj, nepaisydami didelio nuovargio ir alkio, ėmė pasakoti apie baisią, iš visų pusių gruzinus užklupusią nelaimę ir su ašaromis meldė broliją kuo veikiausios pagalbos.

Išklausę pasiuntinių, visi vienuoliai suėjo į didelį slaptąjį vienuolyno rūšį, kuriame buvo paslėptas auksas, ir ten pradėjo tartis, koku būdu išgelbėjus iš pražūties tėvynę. Ilgai nesvarstę, be ginčų, visi vienuoliai nutarė kuo veikiausiai atseikėti du maišus aukso, atiduoti pasiuntiniams ir dargi patys palydėti juos nuo kalno.

Bet kai atkasė vienuoliai geltoną žibantį auksą ir ėmė pilstyti į maišus, staiga pagailo jiems prakeiktojo metalo, ir pradėjo tarp savęs jie tartis, ar nepasitenkintų padišachas vienu maišu, ar nepasisektų jo permaldauti visai aukso nedavus, rasit galima būtų išgelbėti tėvynę kitais keliais... Ir pagaliau nusprendė - aukso visai neduoti, bet kuo skubiausiai išnešti jį į kalnus ir paslėpti ten po amžinuoju sniegu, o pasiuntiniams pranešti, jog visame vienuolyne neatsiradę dargi vieno maišo aukso.

"Bene pirmą kartą naikina ir degina gruzinų kraštą jų priešai musulmonai? Argi vieną kartą nuniokota Gruzija iš kraujo ir pelenų pakilo ir vėl pražydo?.."

Taip, sąžinės graužiami, ramino patys save vienuoliai ir pilstė į maišius po tiek aukso, po kiek galėjo kiekvienas panešti. Netrukus visas auksas buvo supilstytas į tiek maišukų, kiek buvo vienuolių. Padėję vienas kitam užsiristi maišelius ant pečių ir užsigesinę švyturius, tyliai išėjo jie už vartų, pamiršę prieš tokį pavojingą žygį ne tik pasimelsti, bet ir persižegnoti.

Pirmas ėjo vyriausiasis vienuolis ir pats savo ranka atrakinėjo ir užrakinėjo slaptųjų vienuolyno landynių vartelius. Išėję už vartų ir apsižvalgę nakties tamsoje, buvo jau besileidžią nuo kalno žemyn, tik staiga prieš juos išaugo kaip iš po žemių vienas pasiuntinių ir, pamatęs vienuolius su maišeliais, stvėrė vyriausiajį už rankos ir baimės ir nustebimo balsu paklausė:

- Tėve, ką darai?!

Bet nesuskubo jis pabaigti paskutinio žodžio, kai vienas vienuolių įsmeigė jam į krūtinę peilį ir nustūmė nuo kalno.

- Prakeikti būkite! Prakeikti... - suriko nelaimingasis, krisdamas nuo kalno į bedugnę.
- Prakeikti būkite! Prakeikti... - įvairiais balsais atkartoję kalnai nakties tamsumoje.
- Prakeikti būkite! Prakeikti... - atsiliepė kalnams bedugnės ir tarpukalnės.

- Prakeikti būkite! Prakeikti... - silpnas aidas atbalsis užbaigė ir patvirtino apačioje, ten, kur iš po ledynų kriokė Devdarakas ir dauboje užė Amyluša.

Apčiuopomis, vienas kitam padėdami ir vienas kitą palaikydami, tik jiems žinomais keliukais ėmė leistis nuo kalno aukso nešini vienuoliai.

- Prakeikti būkite! Prakeikti... - be paliovos skambėjo vienuolių ausyse.

- Prakeikti būkite! Prakeikti... - kalbėjo kiekvienas sniego gabalėlis, riedėdamas iš po kojų į pakalnę.

Pasiekę Viešpaties piršto uolą, prie kurios kitados linksmindavos, norėjo vienuoliai, nusimetę sunkius aukso maišus, sėstis pasilsėti, bet staiga suplasnojo sparnais uolos viršūnėje pelėda ir, klykdama keistu baisy balsu, dingo nakties tamsoje.

- Prakeikti būkite! Prakeikti... - išgirdo tame riksmo šurpo apimti vienuoliai.

Kaip padūkę, prispaudę maišus, pasileido jie bėgti per ledyną, nebepaisydami nei kelio, nei savo draugų, risdamies uolomis, nerdamies į sniegą, šokinėdami per plyšius ir griuvinėdami ant slidaus ledo. Sukaitę, nuvargę, pasiekė vienuoliai Čerio kalną. Čia vyriausiasis, sunkiai alsuodamas, pasibėgėjo savo draugams į priešakį, norėdamas į juos prabilti ir nuraminti, bet apakusi brolija parstūmė jį ir dar greičiau ėmė kopti į aukštumas.

Pažvelgė atgal atsikėlęs vyriausiasis vienuolis ir nustebo: toli toli pietuose keliose vietose žėravo dideli gaisrai, ir plati raudona pašvaistė buvo užėmusi visą akiratį. Tai padišachas, nesulaukęs iš gruzinų atsakymo, pradėjo niokoti ir deginti šalį.

- Viešpatie, pasigailėk! - nusiminusiu balsu suriko vyriausiasis, tik dabar supratęs, ką padaręs.

Balsu šaukdamas, pasivijo jis savo draugus ir, ranką ištiesęs, parodė į raudoną nuo gaisrų dangų. Vienu metu sustojo vienuoliai, susispietė į krūvą ir, nusiminimo apimti, pradėjo vaitoti. O įžiūrėję, kad ugnis sklaistosi kaskart plačiau, vėl pasileido kopti aukštyn ir blaškytis po ledyną.

Nuo Arčkordo kalno viršūnės pamatė vienuoliai vienos liepsnos apimtą Gruziją, o rytuose, kaip prieš saulei tekant, nuo gaisrų raudoną Kazbeką, kurio viršūnėje kybojo prie kryžiaus prikaltas Kristus, įsmeigęs akis į liepsnojančią kraštą.

Vyriausiasis vienuolis, išvydęs tokį baisų reginį ir didelį stebuklą, numetė maišą, nuleido rankas ir kaip stabo ištiktas sustiro vietoje. Penki vienuoliai suklaupė eile žemėje, du kniūpsti sukniubo ant maišų, du parpuolė aukštiekninki, trys, tartum vienas už kito slėpdamies, sustingo vietoje, o visi kiti susispietė į vieną gurguolį ir apsigobė galvas vienu dideliu apsiaustu.

Tada, atsikreipęs į vienuolius, tarė nuo kryžiaus Kristus:

- Per amžius prakeikti būkite, vienuoliai! Per amžius prakeikti būkite, pralieję nekaltą savo brolių kraują ir pamilę auksą labiau už savo artimą Per amžius stovėkite dienomis suakmenėję toje pačioje vietoje, per amžius varkite naktimis, tąsydami po kalnus prakeiktąjį metalą! Vargas jums, prakeiktieji, jei jus, per naktį Kazbeko viršūnės nepasiekusius, nušvies saulės spindulys ar pamatys žmogaus akis. Vargas tada, sakau jums, prakeiktieji, vargas!

Taip taręs Kristus išnyko, o Kazbeko viršūnė dar labiau paraudo nuo naujai ugnies apimtų Gruzijos aūlų ir apžėrė raudonais savo sniegų atspindžiais jau suakmenėjusių vienuolių statulas.

* * *

Daug daug nuo tų laikų jau amžių praėjo, daug daug Kaukazo upėmis ir vandens nubėgo. Daug kartų per tą laiką persai Gruziją degino ir siaubė, daug kartų ir Persija, gruzinų padegta, liepsnojo. Iš šventosios Ninos vienuolyno, iš Tbilisio ir Mcheto tvirtovių tik griuvėsiai beliko. O užkeiktieji vienuoliai, pavirtę akmenims, ir šiandien tebestovi toje pačioje vietoje, kur juos prakeikė Kristus, ir šiandien tebevargsta naktimis, tąsydami po kalnus prakeiktąjį auksą. Ir dabar artimųjų aūlų gyventojai naktimis girdi, kaip užkeiktieji, vilkdami savo auksą į Kazbeko viršūnę, sunkiai alsuoja, verkia ir dejuoja. Girdi, kaip bastosi nelaimingieji po snieguotus laukus, slidinėja ledynuose, laipioja plikomis uolomis. Girdi, kaip skamba vienuolių maišeliuose prakeiktasis auksas ir kaip krinta iš po jų kojų akmenys, sniegas ir ledas, kurie padaro kalnėnams daug pragaišties.

Kai kada užkeiktieji, besikarstydami po kalnus, nuverčia netyčia tokią didelę uolą arba ledo gabalą, jog nuo jų kritimo net visos apylinkės kalnai sudreba. Visų pavojingiausia tuose kalnuose anksti rytą, prieš pat dieną, kada vienuoliai, nepasiekę Kazbeko viršūnės ir pastebėję rytuose aušrą, galvotrūkčiais bėga į savo vietas.

Baugu darosi kalnėnams, kai retkarčiais praplyšta kurio nors vienuolio maišas ir pasipila iš jo po ledyną prakeiktasis metalas. Didelis tada kyla triukšmas ir nelaimingojo vienuolio verksmas, nuo kurio netgi pačius drąsiusius kalnų vadovus ima šiurpas. Iki aušros rankioja paskui vienuoliai po ledyną auksą, skaito jį ir dėlioja į maišus. Dar neprasisklaido kalnuose rūkai, o užkeiktieji jau stovi savo vietose ir vėl laukia nakties su tikra viltimi pasiekti Kazbeko viršūnę, paslėpti ten auksą ir nors kartą atsidusti po tiek amžių bergždžio darbo.

Graudu ir baugu šiandien šitose tyrumose, visų pamirštuose kalnuose. Kiekvienas gruzinas didžiai nuliūsta, pamatęs ant kalno, debesims prasiskyrus, vienuolyno griuvėsius ir suakmenėjusių užkeiktųjų vienuolių statulas. Niekas jų nesigaili, niekas nemini, ir niekas už juos nesimeldžia. Tik amžinieji keleiviai šaltieji debesys lanko retkarčiais vienuolyno griuvėsius ir, pasigailėję suakmenėjusių vienuolių, glamonėja juos, bučiuoja, klausinėja. Bet išklausę, nepravirkę ir nė žodžio nepratarę, šalti, paniurę traukia toliau į amžinąją kelionę. O žiaurūs kalnų vėjai, tyčiodamies vienuolių kančiomis, kaukia, staugia aplinkui, barsto jiems į akis sniego smiltis ir per amžius niūniuoja vienatone nusiminimo dainą.